

LEXNOVA NYHETER

Förbudet mot dubbelbestraffning friar kvinna efter högskoleprovsfusk

Publicerad
05 MAR 2021

En ung kvinna som fuskat på högskoleprovet stängdes av från att genomföra provet under två år och fälldes även för grov osann försäkran. Hovrätten väljer nu att fria henne eftersom åtalet strider mot förbudet mot dubbelbestraffning i Europakonventionen.

En 24-årig kvinna deltog i högskoleprovet hösten 2017 och skrev då under en försäkran på heder och samvete om att lämna provsvar utan att använda otillåtna hjälpmedel eller på annat sätt vilseleda. När hon väl skrev provet valde hon ändå att fuska genom att använda otillåten utrustning som gjorde att hon kunde kommunicera med den så kallade HP-hjälpen, en grupp som instruerar provskrivare att lämna rätt svar med hjälp av hörsnäckor.

Universitets- och högskolerådet, UHR, beslutade därför att återkalla resultatet från högskoleprovet och stängde av henne från deltagande under de närmsta två åren från det att hon sist skrev provet.

Fusket ledde även till att hon åtalades i Ystads tingsrätt för osann försäkran. Rätten framhöll att hon genom sitt agerande lämnat osanna uppgifter och att åtgärden hade inneburit fara i bevishänseende.

Dubbelbestraffning

Den tilltalades invändning om att åtalet stred mot förbudet mot dubbelbestraffning i artikel 4.1 i sjunde tilläggsprotokollet till Europakonventionen, EKMR, godtogs inte av domstolen. Den ansåg att avstängningen från att delta i kommande två års högskoleprov visserligen är av straffliknande karaktär, men att det är en lindrig reaktion med tanke på gärningens allvar och dessutom en förutsebar följd av fusket. Avstängningen betraktades därför snarare som en tilläggsstraffsanktion som inte förhindrade åtal.

Hovrätten över Skåne och Blekinge gör däremot en annan bedömning. Vad gäller avstängningen från provdeltagande framhåller rätten att regleringen som ger UHR möjlighet att besluta om avstängning

tillkom i syfte att förhindra fusk vid högskoleprovet med det bakomliggande syftet att kriminalisera fusket.

Åtgärden fyller både en avskräckande och bestraffande funktion, och målet är att upprätthålla allmän ordning eftersom högskoleprovet fyller en viktig samhällsfunktion. Dessutom är avstängning en relativt ingripande sanktion med betydande konsekvenser för den enskilde. Sammantaget bedömer rätten att avstängningen är en straffrättslig åtgärd i EKMR:s mening.

Körkortsåterkallelse

Frågan om dubbelbestraffning har bland annat tagits upp i målet Nilsson mot Sverige där Europadomstolen ansåg att en körkortsåterkallelse på grund av trafikbrott i och för sig utgjorde ett straff i den mening som avses artikel 4 i sjunde tilläggsprotokollet EKMR.

Däremot hade det inte skett någon kränkning av artikeln eftersom beslutet om körkortsåterkallelse inte kunde anses innebära att den dömde varit föremål för ett nytt straffrättsligt förfarande. Det sakliga och tidsmässiga sambandet mellan förfarandena gjorde att återkallelsen istället var att betrakta som en del av det straff som enligt svensk lag följer på de aktuella brotten.

I det nu aktuella fallet anser rätten att det är fråga om samma objektiva omständigheter som ligger till grund för respektive förfarande och avser därför "samma brott" i enlighet med bestämmelsen i tilläggsprotokollet i EKMR. En viktig skillnad från fallet vid körkortsåterkallelse på grund av trafikbrott är dock att avstängningen inte bygger på att provskrivaren dömts för osann försäkran, och kan därför inte anses vara en del av det straff som följer på brottet som Europadomstolen avsett i Nilsson mot Sverige.

Även om det är fråga om samma objektiva omständigheter och därmed "samma brott" i bestämmelsens mening, rör det sig alltså om två skilda förfaranden. Åtalet mot 24-åringen strider därför mot förbudet mot dubbelbestraffning i artikel 4.1 i sjunde tilläggsprotokollet till EKMR.

Fredrika Lageryd

Instans: Hovrätterna

Rättsområden: [Övrig straffrätt](#), [Brott mot samhället](#), [Straffprocess](#), [Skola och utbildning](#), [Mänskliga rättigheter](#), [Europakonventionen](#)

LEXNOVA NYHETER

Juridisk nyhetsbevakning och rättsdatabas

Blendow Lexnova är Sveriges mest omfattande juridiska nyhetstjänst. Vår bevakning innefattar rättsfall, lagstiftning och förarbeten inom samtliga rättsområden. Genom skräddarsydda bevakningsprofiler säkerställer du kontinuerlig uppdatering av rätt information och slipper nyhetsflöden som inte berör dig.

Läs mer på lexnova.se/nyheter